

MLADA BREDA.

JERNEJ STANTÈ.

Dramatična pesem.

O s e b e :

Mlada Breda.

Norec Putifar.

Ahasver.

Grajski gospod.

Škof.

Toggenburg, snubec.

Romeo, snubec.

Putifarka.

Tugomer, pevec.

Radovan, pevec.

Jetniki, kmetje, dvorjani in dvorjanice, haremske žene, množica itd.

1. slika.

(Grajsko dvorišče. Na levi ječa, na desni gosposki dom. — Slavnostna noč. Čuje se godba.)

Putifar: Četudi je Slovenija le majhna greda, se je razcevela v nji prekrasna roža Mlada Breda.

Vzgojil je rožo to prav mlad vrtnar, prav lep vrtnar, grbavec, grajski norec Putifar. (Ura bije. Čez zid se plazi četa.)

Putifar: Polnoč!

Čudni polnočni gostje, kakor je čudno na tem gradu vse od norca do gospoda grajskega. Pa kaj me briga to? Naj bo, naj bo tako!

Gospod (pri oknu palače):

Putifar! Oj, Putifar!

Putifar: Čujem, gospod!

Gospod: Zaslišal sem glas zvona, dvanajstkrat je udarilo kladivo, a pesem zaželeno zazvenela ni. In sem spoznal, da je oblast grajskega norca mala in stava stavljena, je zame izgubljena.

Putifar: Stoj, o gospod!

Resnico govoriš: dvanajstkrat je udarilo kladivo ure tvoje, kazalec norčeve dosegel niti ni devete.

Gospod: Glejte preblaženo modrost norosti!

Kralji in knezi vseh dežel, vitezi hrabri z meči plamenečimi, in njihovi oprode, spremljevalci njihovih žena in čednostnih hčera

in tolpe suženjskega ljudstva: komur od teh je življenja brstje vzknilo, vsakdo od njih, s presladko borbo v sreč solnce zre zaton, in duh njegov vprašuje: Bilka na travniku zelenem je zvenela, ali zares ne bo nikoli več živela? Kaplja deževna je v neskončnost morja pala, ali ne bo nikdar k življenju vstala?

In svetli dan,
je li na veke v temno noč izdan?
Le blažena modrost norosti ne pozna naj-
večje boli
rojstva in smrti
in ne bolestne mere dni med prvim in
poslednjim.
Mi smo le blisk,
ki temno noč deli na dvoje,
duh norčev pa je kakor solnce večni žar,
ki meje ne pozna med tem, kar je, kar bo
in kar je bilo.
In kakor v noči po nevidnem potu solnce
zvezde razsvetli,
tako beseda norčeva uteho dušam ranje-
nim deli.

Putifar: Velika je modrost norosti norčeve, še večja je norost modrosti gospodarjeve. Vse je spoznal:

Potek zemeljskih cest in rek
in pota zvezd na nebu.

Iz vseh dežel so ti prihajali učitelji
in ujeli so te v mreže svoje učenosti.
Vse si spoznal.

Le njega, ki na bregu tvojega življenja
vse dni od rojstva tvojega sedi,
duha nemirnega s pogledom ognja,
le njega nisi videl
in besedi globin njegovih nisi čul:
Pojdem in razdvojim.

Na vzhodno in zapadno stran naj pade
brazda

in kar bo zemlja ranjena rodila
— rožo skrivnostno dveh duhov,
duha pokoja in duha nemira —
to bo ljubezen temna neizmerna
duha nemirnega oblila.

In to ti pravi grajski norec, govori,
da čudo se na zemlji razorani že godi
in baš nocoj, v tišini slavnostne noči
duh mira in duh nepokoja merita moči.

Glas jetnikov:

Daj nam danes naš vsakdanji kruh
in odpusti nam naše dolge,
kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom
in ne vpelji nas v skušnjava,
temveč reši nas hudega. Amen.

Putifar: In ne vpelji nas v skušnjava,
temveč reši nas hudega.

Tako ste rekli.

Resnično je pred davnim davnim časom
živel mož,

ki je v dobroti svoji te besede govoril.

A nepoklicani ljudje
so čuli svete te besede

(obkrožali so ga kot večje luč v temini,
ki se ob tujem ognju greti hočejo)

in kot ptice pisane,

ki jim je sveti dar govora dan,

so jih svoji deci govorili.

In tudi Putifarja so jih naučili.

A Putifar je norec, zvita glava,
zamislil se je, mislil in spoznal:

edino tvoje, Putifar, je pravo.
 Kruha nebeškega je mnogo preobilo,
 naj bi prestale setve rasti
 in zlato žito naj neha zoreti:
 kruh je skušnjava vseh skušnjav največja.
 In kdo je upnik, kdo dolžnik?
 Mar sin očetu, ki je v moški sli
 otroku svojemu življenje dal
 in se v spominu na razkošni hip spočetja
 njegovega življenja veseli?
 Laž, laž je pismo in beseda,
 resnica je le ena, Mlada Breda!

Jetniki: In ne vpelji nas v skušnjavo,
 temveč reši nas hudega. Amen.

Putifar: Besede so besede
 in so laži besede.
 Dejanja so dokaz edini za besede,
 dejanja, velika in mala.
 Velikih bi zaman iskali v tej deželi,
 nerodovitna tu so tla,
 kot kremen so sreča
 — nikoli niso še v plamenu božjem za-
 žarela.

In kjer se nikdar ni velik plamen vžgal,
 kako bi tam iz pepela feniks vstal?
 Le malih bi želel,
 od tistih enega, kot so besede
 pisane ptice, ki ji je dar govora dan.
 Pred svojo smrtjo je tvoj Bog
 v trpljenju neizmernem njim,
 ki so od zemlje ga na križ dvignili,
 besede odpuščanja govoril.
 Ali bi tudi vi tako storili?

Glas jetnika: Glejte, prijatelji in sotrpini!

Ali je kje pod solncem božjim kraj,
 kjer je trpljenje sužnja bednega
 še večje nego v peklu tem?
 Nikjer, nikjer!
 Mi v grobu smo.
 Le kakor sredi spanja mirnega
 hudobni duh krščanske duše skuša
 in se jim bliža sredi sladkih sanj,
 tako nam še done v uho sveta spomini,
 cimbala glas in nežni spev piščali.
 Ali gospoda našega, Boga nebeškega,
 neskončna je dobrot
 in on nam govori,
 da bo življenje naše zopet vstalo,
 da naše rane se bodo v cvetje spremenile,
 verige naše bodo kot verige kraljev,
 ki se v škrlat, zlato in bisere odevajo.

Glas drugega jetnika:

Kdo pravi, da umreti moramo?
 Da smo obsojeni in da rešitve ni za nas?
 Kako bi mogli radostno umreti,
 ko smo živeti komaj še pričeli,
 zgradili si domove, z vrtom jih obdali?
 O, spomnite se vseh žena,
 obdanih od kopice kodrastih otrok,
 ki čakajo na pragu svojih hiš,
 povratka našega!
 Nikar, nikar umreti!

Putifar:

Umreti, da, umreti, dragi moj mladenič!

Glas prvega jetnika:

Rekel je norec in resnico govoril.
 Prav kmalu dokonča življenje naše hladno
 jeklo.

A še ostrejšje je orožje naše,
 kadar ga dvignemo, vsi meči zatemne
 ko oljnate svetiljke v solne.
 Ime mu je: volja Gospodova.

Putifar: In se bo spolnila
 in vam bo zadnja ura bila.

Jetniki (pojo): Častimo vsi Boga,
 ki daje nam življenje,
 kruha nebeškega,
 in ob poslednji uri
 neskončno usmiljenje.

(Medtem so prišli vsi gostje k oknom palače.
 Zvok godbe se meša med pesmi jetnikov.)

Putifar: Triumf, triumf!

Stava je bila stavljenja
 in je dobljena.

Seveda le po mislih norčevih
 in ne po mislih drugih,
 vitezov hrabrih, njih oprod in njih žena.
 Triumf?

Plamen svetiljke se umika
 sedaj na desno in sedaj na levo
 pod sunki vetra smrtonosnega
 in si tako življenje ohranjuje.
 Tako pogled svoj norec skriva
 pred lučjo strašno, ki v temini sveti
 in stavi stave kakor kmet v požaru,
 ko že ognjeni val mu dom obdaja,
 da bo do golih tal zgorel,
 z iskreno željo v srečo, naj se ne zgodi.
 Stavo je stavlil Putifar in stavo je dobil.
 Triumf, triumf!

Bij, bij, ječar Lavrencij, gadjo to zalego,
 ki s pesmijo hinavsko mir kali
 noči slavnostne
 in duše norčeve.

Laž, laž je pismo in beseda,
 resnica je le ena — Mlada Breda!

(Zastor.)

2. slika.

(Putifar stopa po grajskem hodniku.)

Glas: Putifar, oj, Putifar!

Putifar:

Kdo se je drznil stopiti današnji dan
 na te hodnike, neoskrunjene doslej
 po nogah nepoklicanih?

Glas: Že dolgo drevenim tu pod oboki
 in hrepeneče hipa pričakujem,
 ko se mi vrata slavnostnih dvoran
 na ves stežaj odpro in me glasovi
 prijazno, prav prijateljsko pokličejo,
 da po preteku burnih ur pozabijo vse brige
 in da jim strastno kri vzkipi
 v radosti zdaj, zdaj v tugi,
 a vedno z vencem upa pred očmi —
 ob mojih kockah.

Putifar: Ahasver — ti sam?

Ahasver: Jaz sam.

Vsakdo od njih
ki s slavnostnim veseljem ta visoki grad
med zvokom cimbala in gosli polnijo
in slavljenci visoki z lepimi oblekami,
še lepšim vedenjem, lisičje gladkim
čast izkazujejo, z radostjo jo navdajajo,
— prav z vsemi sem doslej igral.
Malo so izgubili, malo so dobili
in niti čutili niso malenkostnih izgub.
Le s tabo jih doslej še nisem vrgel,
čarobnih kock,
le s tabo ne in ž njo — kraljico tvojo.

Putifar: Premnogokrat sem jih opazoval,
kako so z razoranimi obrazi
nad kockami čarobnimi sloneli
in sem zavidal jih za pozabljenje.
In sem jih prosil, da še z mano vržejo.
In so igrali.

Vrgel sem svoje težke zlate.
(Dobil sem jih ob urah slavnostnih
v plačilo za veliko darovanje
— srce odkrito sem jim daroval,
oni so pravili, da norce brije norec).
In sem izgubljal in dobil.
Ali ko sem vesel te svoje zmage
v koticu skritem plen prešteval,
sem se prestrašil in spoznal,
da sem za težke svoje zlate,
s solzami blaznosti škropljene,
le goljufiv, ponarejen denar dobil,
kakor ga pač otrokom matere
in norcem gospodarji dajejo.
Tako je vsaka vez
med njimi in med norcem grajskim
in vsemi, ki v norosti zmisel še verujejo,
prevara le in goljufivi blesk.
V rokah njihovih se spreminjajo
cekini zlati v črno pločevino,
besede blagovesti v grdo laž,
kakor se spremeni telo device krasotice
v objemu zemlje v polzko blato.
Pa kaj me briga to?
Kaj bo, naj bo tako!

Ahasver: Že mnogokrat sem te opazoval
z zavistjo zdaj in zdaj s pomilovanjem
in sem želel pomiriti to borbo v tvojem
srečju,

kakor pomirja morje solnce moč,
ki vse viharje premaguje.
In sem si rekel:
Grem in vržem kocke ž njim.

Putifar: Za kako ceno?

Ahasver: Malenkostno.

Tudi nocoj bodo igrali,
tudi nocoj bo njih pohlep gorel
v visokem ognju za visoko ceno.
In zopet se bo tvoj pogled
brezupno pasel po blesteči luči
oči igralcev, po trepetu rok in lokih kock,
iščočih zmago in propast.
In bodo te pozvali, da igraš.
Glej zmaga bo na tvoji strani.

Putifar: O, blagor noreu!

Za svojo srčno kri
prejel bo mnogo zlatov,
še več prevar.

Ahasver: Prav nič zato.

Z blagom sleparskim stavi stavo,
ki ga nocoj boš priigral.
V zameno stavim ti goro zlata
in mnogo zemeljskega blagra.

Putifar: Stavo na stavo! Naj velja!
Stava in igra je življenje naše,
boj bijemo za svoje duše.
Lok zmagoslavni naj oriše kocka
kakor o kresu svetlo solnce!

Ahasver: Trikrat po sedem!

Triumf slavi nov Ahasver.

Putifar: Poraz nov Putifar.

Prokleti duh, kot čreda svinj
množi se zlo ob tvoji poti!
(Zastor.)

3. slika.

(Soba na gradu.)

Škof: Pravičnost in bogaboječnost hiši tej
že čestokrat je blagoslov rodila.
In tudi danes ji je božja roka mila.
Po širni tej deželi krog in krog
upor divja kakor vihar na morju,
ki v divjem letu vsak odpor podira,
— le trdne skale ne.
In kakor skala v morju je ta grad,
golobom belim zatočišče pred viharjem
razpenjenih strasti.

Gospod: Vaša naklonjenost, prevzvišeni,
mi je poroštvo božje milosti.

Škof: Bolje rečeno — dopadenja božjega,
ki naj bodrilo bo vojščaku,
čigar kaljeno železo
se zvesto s Satanom bojuje
ter s četami njegovimi.

Gospod:

Porazim jih, kakor žanjice zrelo žito
in z ognjem ločim zlato od navlake
Trubarjeve nesrečne zapuščine.

Škof: Z imenom pravim ste nazvali zlo,
ki v naši dobi ljudstvo to razdvaja
in temelje kraljestva božjega drobi.
Še je oblast duha noči velika tod
in v borbi z Bogom plivka srca vsa.
Oba nasprotnika sta si zgradila svoja šoto-
rišča
v deželi tej in dvojno geslo se razlega s
hriba v hrib:

Tu satan! Tu Gospod!

Vi ste se odločili za bandero pravo.

Gospod:

Prišlo je kakor blisk v poletnem dnevu,
ki se rojen in negovan
v oblakih temnih dolgo skriva
in se ob uri dani k zemlji vzpne:
tako je zlo izvirno tega naroda
gojeno kakor temna slutnja mnogo, mnogo
let
baš v toku naših dni izbruhnilo

in je rodilo to ime.
Kakor zastava po krvavi bitki
je duša naša razdejana.
Ali ljubezen naša je tem večja,
večja je naša volja k darovanju.

(Premor.)

Vprašanje dvojno drznem, prevzvišeni Vam
staviti,

zaupniku, ki me doslej še ni prevaril.

Prvo: Kolik je srd Gospoda našega?

Koliko žrtev za povratek njegove ljubezni?

Škof: Na borbo neizbežno mislite?

Molitev je glavno torišče moje;

med Bogom in ljudmi mi je posredovati,
prositi ga usmiljenja zanje.

Ali kadar nam je izbirati med dvojnimi
zlom,

se volja božja mnogokrat razkriva
iz ust izvoljenih njegovih posvečencev.
Udarite!

Gospod: In koliko krvi?

Škof:

Kolikor je potrebno, da se duše njih po-
mirijo,

ki tavajo vsled krivde te pregrehe naokrog
nemirne, ker so v boju s Satanom omagale
in se kesneje šele spokorile:

umile so se v ognju svojega kesanja,
ali semena svojega izdajstva niso pokončale
in vsa preprežena je žitna njiva z ljuliko.
Gospod bo vodil meč in bo odločil.

Gospod:

Smrt živih torej za življenje mrtvih? Bodi!

(Premor.)

Vprašanje drugo naj, prevzvišeni Vam še
zastavim:

Komu od snubcev naj dam Mlado Bredo,
Mlado Bredo, svojo srčno kri?

Škof: Vprašanje drugo preseneča me!

Kako se naj izognem krivemu
in pravo govorim?

Snubitev in zaroka je posvetna le zadeva
vse do oltarja božjega.

Drugim pristoja govor v tej zadevi.

Gospod:

Za svet sem samo prosil uvidevnega moža.
Resnemu Toggenburgu?
Romeu živookemu?

Škof: Naj voli Mlada Breda!

(Zastor.)

4. slika.

(Grajski hodnik. Ahasver in Putifar sta prav-
kar končala svojo igro. Gospoda, ki prihaja po
hodniku, ustavi Ahasver.)

Gospod: Kdo si neznanec?

Ahasver: Beseda pisana veli:

za grehe tvoje
sinove bom in vnuke kaznoval.

Gospod: Komu ta kletev?

Ahasver: Spomni se smrti,
spomni strahotne se noči,
v kateri si me klical.

Gospod: Ti?

Ahasver: Jaz sem in tukaj sem.

Preteklo je neskončno mnogo let,
odkar sem srage potne s čela tvojega
usmiljeno izbrisal.

Gospod: Čemu ta listina?

Ahasver: Pogodba, ki si jo podpisal.

Gospod: Bog!

Ahasver: Vsebuje klavzulo o duši nerojeni,
katero Ahasveru si prodal
v prokletstvo in neskončno tavanje,
v zameno za vse blagre zemlje.
To duša je prelepe Mlade Breda.

Gospod: O Bog!

Ahasver: Zaman tvoj klic.

Pogodba, sklenjena z duhom nesmrtnim,
nesmrtina je.

Prišel sem, da jo v slavju te noči
med sladkim zvokom cimbala in pesmi
dopolnim.

Gospod (se zgrudi):

O Bog, v imenu tvojega trpljenja,
naj bo beseda tvoja neizgovorjena
o kazni vnukov in sinov.

Umre naj, komur je zločin življenje polnil
in naj živi nedolžna kri.

Ahasver: Plaha ptica, smrti prosiš
za dejanje neizmerno majhne cene.

Putifar: Prokleti duh, kot čreda svinj
množi se zlo ob tvoji poti!

A boj se me, junaka silnega,
grbavca, noreca Putifarja.

Tudi s teboj se bom boril
za lepo rožo, ki sem jo vzgojil!

In to ti pravi grajski norec, govori,
da pismo to v pepel izpremeni,
ker laž je pismo in beseda,
resnica je le ena — Mlada Breda.

(Zastor.)

(Dalje.)

DANTE ALIGHIERI: LA DIVINA COMMEDIA.

PREVEL IN RAZLOŽIL J. D.

III. del: RAJ.

Spev XXVIII.

V prejšnjem spevu (vv. 76—99) — smo videli —
se je pesnik vzpel v spremstvu Beatričinem v
deveto ali kristalno nebo, zvano tudi prvogibno
(primum mobile, hrv. Prvo Pokretno), ki giblje
vseh drugih osem, pod njim se vrtečih. Videli smo
tudi, kako v vrsticah 100—120 pesnik opisuje last-
nosti prvogibnega neba.

V tem nebu se mudi Dante še skozi dva speva,
28. in 29., oba speva nam opisujeta lepoto de-
vetih korov angelov, ki jih pesnik gleda
na tej stopnji, v tem nebesu.

Prva tercina (vv. 1—3) povzame še enkrat konec
27. speva (gražo v posvetnost zaverovanih ljudi),

TUDI OSAT MI JE DRAG.

(Legenda.)

IVAN PREGELJ.

Grešniki so milosti iskali pred božjim Sodnikom. Stal je med njimi tudi on. Sodnik je dejal: »Opraviči se! Kako si gospodaril s talenti, ki si jih prejel?« »Slabo,« je odgovoril on. »Zakopal si jih?« »Nisem, Gospod! Le preveč si dal! Glej, kakor z osatom mi je bilo. Povsod ga je odveč, dasi ga ne marata ne vol ne konj. O s l o v pa ni povsod. Tako sem gospodaril. Ni bilo ne kamen ne kruh, ne za usta ne za nos.« Gospod je dejal: »Govori takó, da te bom umel!« In on je rekel: »Saj sem rekel, Gospod! Že po očetu sem bil g o d č e v s k i, potem sem še p e s n i k postal.«

Gospod je grešnika opravičil.

In meni je drag tudi osat...

LEGENDA.

IVAN PREGELJ.

Zakaj se mi smilijo marjetice?

K dobremu nebeškemu Očetu so prišli vsi revni, vsi bolni, vsi žalostni. Česar so prosili, dobili so. Bolni je okreval, žalostni se je nasmejal in vdova je našla izgubljeni denar.

Tedaj je videl nebeški Oče otroka, ki je stal daleč in prosil z očmi. »Pridi, dete, prosi!« Otrok se je približal. Drobne ustnice so podrhtevale plaho, drobni prsti so ponujali Očetu neznamenit cvet z livade. »Zahvaljuješ, nedolžno, preden si dar dobilo,« se je oveselil Oče. Dete je prosilo: »Mater mi daj!« In Oče nebeški je zastokal. Ni vedel daru, ni vedel za mater, ki je bila otroka zavrgla...

Zato se mi smilijo marjetice! —

* * *

In spet so bili pred dobrim nebeškim Očetom vsi bolni, vsi žalostni, vsi revni. Prosili so in prejeli svoj dar. Bolni je okreval, žalostni se je nasmejal, vdova je našla izgubljeni denar. Oče nebeški pa je zagledal otroka, ki je od daleč hrepenel z očmi. »Kaj naj ti dam, otrok?« je vprašal Oče. Dete je odgovorilo: »Igraj se z menoj!«

Še danes se deca igra z Gospodom zemlje in nebes.

MLADA BREDA.

JERNEJ STANTÈ.

Dramatična pesem.

5. slika.

(Slavnostna dvorana. Zbor plemičev in plemkinj.)

Putifar (vstopi): Trala, trala, trala,
la-la, la-la!
Odprite se vrata,
pokloni se ljudstvo!
Pozdravite kralja mogočnega,
vseh norcev poglavarja, zvitega Putifarja!

Zbor: Pozdravljen, Putifar!

Putifar: Lepo, lepo ste me pozdravili
in ker ste dolžnost tako sijajno izvršili,
vas vpraša veličanstvo Putifar:
Čemu ste se baš danes zbrali,
odeti v oblačila od draguljev težka,
čemu ste baš nocoj noči strahotni molk
prekinili

s pesmijo gosli in žvenketom cimbala?

Zbor: Kraljice naše, Mlade Brede
slavnostni god obhajamo,
v razkošju divnem rajamo,
in da čim večje bo veselje te noči,
postavili smo prestol okrašen z baržunom
kralju vseh norcev, zvitemu Putifarju.
Tu prestol, tu je žezlo!
Kraljuj nam Putifar!

Putifar: Dovolj, dovolj časti,
o ljudstvo žabousto!
(Sede na prestol.)
Trala, trala, trala
la-la, la-la.

Dvorjani (plešejo v krogu okoli prestola):
Radujmo se življenja,
mladost nebrzdana žari iz nas.

Putifar: Z očesom orla bistrovidega
iščem oko zamaknjeno,
ki je ugledalo v nadzemeljski krasoti
kraljico našo, Mlado Bredo.
Tehtal sem vas
in bili ste blago prelahke teže.
In videl sem,
kako ste s čelom drznim zrli v solnce
nečistniki, piveci krvi človeške,
skrunilec upa materinskega,
ki očem je klical, da z življenjem svojim
operite grehe mrtvih rodov.
Štud in sramota! — kliče Putifar.

In vidim druge:

črne na pol in na pol bele,
ljudstvo nesrečno, ki okrog luči brli,
ko vešče okrog ognja v noči:
iščejo mejo med lučjo in med temino
in hočejo živeti v črti polovičnega mraku.
Štud in sramota! — kliče Putifar.
Glas pravi:
Pojdite in se očiščujte
v plamenu strašnem, ki v temini sveti,
umrite v ognju, da od mrtvih vstanete!
Ne kot doslej:

ponoči v postelji svileni,
objeti od prelestnih rok žena,
čez dan glavo s pepelom potrošeno,
prežeti vsi kesanja prav resničnega;
bodite čisti kakor solnčna luč,
stvari nadzemeljske bodite,
kakor jih videlo doslej ni norčevo oko.
Pač, pač, nedavno jih je videlo,
žal, da je le v vročičnem snu bilo,
kako so šli, uklenjeni v trdne vezi,
vsi čisti, v ognju preizkušeni,
in Putifar je tisti hip spoznal
skrivnost sovraštva in ljubezni,
— ko stekel pes se je med nje zagnal
z laježem divjim jih plašeč.
In kakor se ob solnčnem vzhodu veseli
ščene,
da so bile edini strah noči pregrozne
vrbe, odete v mesečino le,
tako se radostno je zbudil Putifar,
ogrnil se v prelepi plašč razuma svojega,
in vsa ponosna plove po valovih
njegovega življenja ladja.
Kjer se pojavi, ji topovi v čast grme
in njenim praporom se vsa bandera klan-
njajo,
zvonovi njen prihod oznanjajo,
saj je njen kapitan sam Putifar,
vseh norcev zviti poglavar.

Zbor: Hvaljeno in česčeno
bodi ime Gospodovo;
saj tisti, ki je govoril
je le navaden norec bil.

(Mlada Breda vstopi.)

Zbor: Pozdravljena, kraljica!

Mlada Breda: Pozdravljeni, vi dragi svatje!
(Putifar ji hiti naproti in jo vodi na prestol.)

Putifar: Glej, o kraljica,
čast najvišjo, ki doslej
bila izkazana je bitju rojenemu
na zemlji tej,
izkazuje tebi Putifar,
vseh norcev zviti poglavar,
prah pada pred obličjem tvojim,
ki mu je prestol in svetišče
rojstva in smrti zagonetka.
O, dvignite se peveci zlatousti,
v najlepši tekmi
naj vaše lire Mladi Bredi v čast zvene,
boginji norčevi na slavo.

Mlada Breda: Stojte, prijatelji!

V tišini slavnostne noči
je odnekod čarobna pesem zazvenela
in meni se prav močno zdi,
da je iz ječe zadonela.
Te pesmi se mi hoče.
Privedite jih — kakor so,
uklenjene, ker je doslej bilo tako,
da pesmi najiskrenejše kipele so
iz prsi ranjenih.

(Med zvokom godbe vstopijo škof, gospod, snubea
in spremstvo. Za njimi s plazečim korakom
Ahasver.)

Škof: Ta slavnostni dan smo se še mi
odločili prinesiti najiskrenejše čestitke
visoki slavljenki.

Gospod: Ves srečen je ta dan naš grad.
K izredni časti, ki ti jo je milostno izkazal,
sporočam ti veselje novo.
Oglasila sta se dva snubca, viteza junaška,
z vrlinami najvišjimi oba obdana:
iz dežel severnih je resni Toggenburg pri-
spel,
a z juga živooki Romeo.
Izbiraj, Mlada Breda!

Snubea: Pozdravljava te, o kraljica,
odločbi tvoji se uklanja.

Škof: V dolini solzni, kjer nam dano je živeti,
je Bog določil red in zakon,
v katerega mejah se naj vrše
dejanja vsa, vse misli in želje
otrok njegovih.
V tem zakonu veli Gospod
po ustih svojega namestnika,
da je prevzvišena naloga vseh žena:
med bolečinami velikimi roditi
in s tem vojsko Gospodovo množiti.

Putifar: Nič več, gospod?
Putifar zviti te vprašuje:
Kjer je bilo sovraštvo, vojskovanje,
doslej sta vedno bila dva;
kdo je sovraga drugega rodil?
Kača zelena ali krotka golobica?
Putifar zviti te vprašuje,
odgovora še zvitejšega pričakuje.

Ahasver:

Kaj lahko bi nastalo nad vprašanjem tem
globoko brezdno, nikdar premostljivo.
A ker mi je dolžnost, nasprotja blažiti
in plamen večne borbe,
ki do neba višin žari
in ki mu pravijo življenje,
gojiti v mejah, danih po razumu zdraven,
si drznem staviti svoj predlog
(vem dobro, da ga vsi od nekdaj že po-
znate):
Vrzite kocke!
Čemu z vprašanjem, brušenim na dve
ostrini,
razdvajati svoj srčni mir?
Vrzite kocke!
Čemu kraljici naši, Mladi Bredi,
nevšečna skrb bi dušo obtežila?
Vrzite kocke!
Za ceno neizmerno,
za Mlado Bredo!

Romeo: Dasi je govor ta brez vsega zmisla,
je predlog pameten.
Vrziva kocke!
Ste istih misli, Toggenburg?

Toggenburg:

I meni se rešitev zagonetke nepojmljive
na čudni ta način še najprimernejša do-
zdeva.
Vrziva kocke!
Je li s tem zadovoljen naš gostitelj?

Putifar:

Je torej mrtva Mlada Breda, več je ni?

Pevec Radovan: Častiti mi je ženo,
ki je naše nesmrtnosti poroštvo,
častiti mi je Mlado Zoro.

Po gradu milo jokajo,
vzdihujejo in tarnajo,
na pare Zoro devajo.
Le grajski norec se smeji,
takole pravi, govori:
»Močno, močno se meni zdi,
da mlada Zora mrtva ni.«
Kaj sta storila brata dva,
oba mlada, oba lepa?
Še sta stopila zlat kovan,
ga vlila Zori v belo dlan.
Al' Zora mrtva le leži,
se ne predrami, ne zbudi.
Jo v rakev drugi dan neso,
v graščinsko rakev pisano.

Po gradu milo jokajo,
vzdihujejo in tarnajo.
Le grajski norec se smeji,
takole pravi, govori:
»Meni se pa vse močno zdi,
da Mlada Zora mrtva ni.«

Kraljiču skor' ni včakat' moč,
da bi se st'čila temna noč.
Ko solnce zajde za gore,
se zvezde vtrinjajo svetle,
hiti mi v rakev pisano,
odpre mi rakev brezskrbno,
pa Zori vzame 'z ust koren,
neznani koren, koren lečen.
In Mlada Zora oživi,
predrami se, se prebudi.

To je storil neznani koren,
neznani koren, koren lečen.

(Čuje se rožljanje okovov. Jetniki pridejo ukle-
njeni pred prestol.)

Putifar: Kraljica, Mlada Breda si želi,
da pesem vaša nji na slavo zadoni.

Eden izmed jetnikov:

Častiti nam je ženo vseh žena;
Marijo, božjo porodnico.

Vsi jetniki (pojo): Brez madeža spočeta si,
preganjanih kraljica,
Marija, mati milosti.
Sreče sedemkrat ranjeno,
bodi češčeno!

(Vodijo jih nazaj v ječo.)

Putifar: Plamen svetiljke se umika,
sedaj na desno in sedaj na levo,
pod sunki vetra smrtonosnega
in si tako življenje ohranjuje.
Tako pogled svoj norec skriva,
pred lučjo strašno, ki v temini sveti.
Bij, bij, ječar Lavrencij, gadjo to zalego,
ki s pesmijo hinavsko mir kali

noči slavnostne,
duše norčeve.

Laž, laž je pismo in beseda,
resnica je le ena — Mlada Breda.

Glas stražnika: Upor, upor!
Sovražnik v gradu!

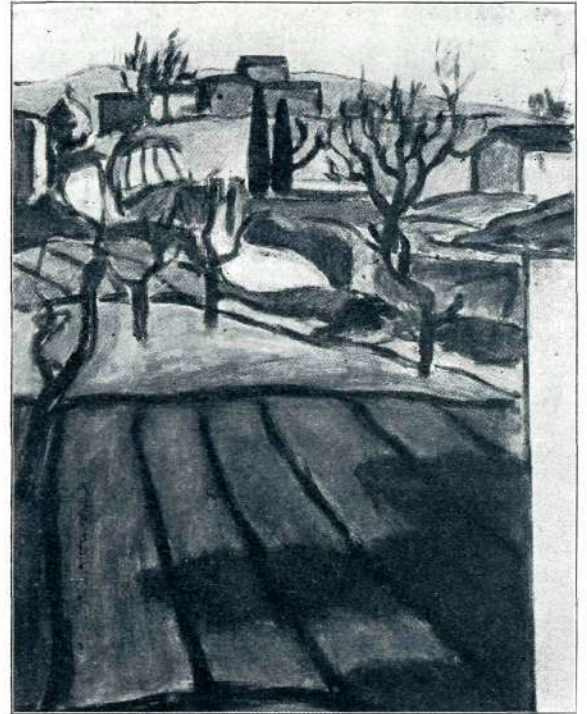
Gospod: K orožju, vitezi!

V tej borbi je vsakomur pisan le en sam
izhod:

smrt ali zmaga.

Ahasver: Smrt!

(Med bojem pade zastor.)

A. SOFFICI: VAS POZIMI (1908).

DANTE ALIGHIERI: LA DIVINA COMMEDIA.

PREVEL IN RAZLOŽIL J. D.

III. del: RAJ.

Spev XXIX.

Tudi v tem spevu smo še na devetem ali kri-
stalnem ali prvogibnem nébesu. V prejšnjem
spevu smo poslušali Beatrico, ki je Danteju raz-
lagala razporedbo angelov v tri hierarhije, in da
vsaka hierarhija obsega tri zборе ali kore.

Novi spev (XXIX.) se pričinja z m o l k o m. Be-
atrica je po oni razlagi o angelskih hierarhijah
umolknila in nepremično zrla v žarno točko (božan-
stvo), kakor da bi se v duhu hotela pripraviti za
novo razlaganje o s t v a r j e n j u a n g e l o v, ki je
predmet XXIX. speva. Koliko časa je trajal njen
molk? Pesnik nam to izrazi na zelo izviren način
s pomočjo zvezdoznanstva, v katerem so bili izo-